

و مکتب عرفانی تہران

بہ پیوست:

رسالہ طرائف الحکمة

۱۲۶۰ ق.

بہ کوشش

امیر سعید الہی | مجتبیٰ مقدسی

سرشناسه	الهی، امیرسعید، ۱۳۲۸ -
عنوان و نام پدیدآور	سیدرضی لاریجانی و مکتب عرفانی تهران به پیوست رساله طرائف الحکمه / به کوشش امیر سعیدالهی و مجتبی مقدسی.
مشخصات نشر	تهران: سفیر اردهال، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	۲۶۰ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۳۱۹-۱۹۵-۴
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	لاریجانی، سیدرضی، -۱۳۲۷ق.
شناسه افزوده	مقدسی، مجتبی، ۱۳۳۹ -
رده بندی کنگره	BP۵/۱۵۳
رده بندی دیویی	۹۹۸/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	۹۸۵۸۹۷۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

عالم ربانی . لاریجانی رضی

و مکتب عرفانی تهران

به پیوست:

بسم الله الرحمن الرحيم

آری

به کوشش

امیر سعید الهی | مجتبی مقدسی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۱۹-۱۹۵-۴

صفحه آرانی، طراحی جلد: واحد آماده سازی نشر سفیر اردهال

چاپ و صحافی: آریا گرافیک

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳	قیمت رنگی: ۳۰۰/۰۰۰ تومان
شمارگان: ۵۵۰ نسخه	شماره نشر: ۱-۱۱۳۲
نشانی دفتر مرکزی: تهران، خیابان سمیه، بعد از چهارراه مفتح، ساختمان ۱۱۸، طبقه ۲، واحد ۴	کد پستی: ۷۴۷۱۵ - ۱۵۸۱۸
تلفن: ۸۸۳۱۳۸۹۸ - ۸۸۳۱۹۳۴۲ - ۰۲۱	فروشگاه مرکزی: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، پاساژ پارسا، طبقه همکف تلفن: ۶۶۹۷۳۳۹۸
email: safirardehal@yahoo.com	www.safirardehal.com
www.safirardehal.ir	

© حق چاپ: ۱۴۰۳

هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستند نویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است. مسئولیت کلیه محتوا بر عهده نویسنده است.

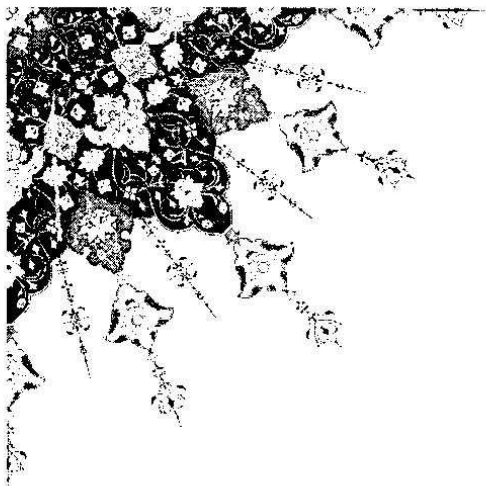
فهرست مطالب

۱۵ دیباچه
۱۹ بخش یکم: زندگی و زمانه سیدرضی لاریجانی
۲۱ ۱. عقل، شرع و عرفان
۲۱ پیشینه اندیشه‌های عرفانی در اسلام
۲۲ مُحی‌الدین بن عربی
۲۶ صدرالدین شیرازی و مکتب اصفهان
۲۸ نوزایی مکتب اصفهان در دوران قاجار
۲۹ آقا محمدبیدآبادی
۳۰ رواج حکمت صدرایی
۳۳ ۲. وداع با دامنه‌های البرز
۳۳ یکی نامداری زمازندران
۳۶ ورود و اقامت سیدرضی در اصفهان
۳۹ ۳. در ساحل زاینده رود
۳۹ حال و هوای اصفهان در روزگار قاجار
۴۱ رویدادهای اصفهان در سده سیزدهم ق.
۴۱ حکومت خاندان صدر
۴۳ آمدن فتحعلی‌شاه به اصفهان
۴۴ سفر دوم فتحعلی‌شاه به اصفهان
۴۵ حکومت سیف‌الدوله
۴۵ مرگ فتح‌علی‌شاه در اصفهان
۴۶ حکومت منوچهرخان گرجی (معمدالدوله)
۴۶ سفر محمدشاه قاجار به اصفهان
۴۷ بلوای حیدر میرزایی
۴۸ حکومت چراغعلی‌خان زنگنه و آمدن ناصرالدین‌شاه به اصفهان
۴۹ مساجد و مدارس اصفهان
۵۰ مدرسه کاسه‌گران
۵۱ مدرسه درب کوشک

- ۱۴۳ ۷. میرزا نصیر گیلانی
- ۱۴۳ ۸. حکیم محمد اسماعیل درکوشکی
- ۱۴۴ ۹. ملا محمد جعفر آباده‌ای
- ۱۴۵ آباده‌ای مخالف مناظره با باب بود
- ۱۴۷ ۱۲: مکتب عرفانی تهران
- ۱۴۷ به سوی تهران
- ۱۴۹ تاسیس حوزه عرفانی تهران
- ۱۵۰ درگذشت لاریجانی
- ۱۵۰ گسترش مکتب تهران
- ۱۵۲ میرزا شمس‌الدین حکیم‌الهی
- ۱۵۳ ویژگی‌های مکتب تهران
- ۱۵۳ رواج فلسفه و علوم عقلی
- ۱۵۳ کاربرد آموزه‌های تشیع
- ۱۵۴ تاکید بر حکمت متعالیه
- ۱۵۴ توجه به آموزه‌های عمیق صوفیه
- ۱۵۴ کاربرد زبان فارسی
- ۱۵۵ طرح اندیشه‌های فلسفی غرب
- ۱۵۵ رواج علم اخلاق
- ۱۵۵ مکتب عرفانی تهران در دوران معاصر
- ۱۵۷ ۱۳. خطاهای پژوهشگران
- ۱۶۱ ۱۴. فرزندان حکیم
- ۱۶۱ ۱. میرزا سید محمد ادیب لاریجانی (شمس‌الادبا)
- ۱۶۲ ۲. آقا سید اسماعیل موسوی (ملاباشی)
- ۱۶۳ ۳. آقا سید اسحق لاریجانی
- ۱۶۴ ۴. آقا سید باقر و حاجی سید جعفر لاریجانی
- ۱۶۴ ۵. حلیمه بیگم
- ۱۶۷ ۱۵. نگاهی به طرائف‌الحکمة
- ۱۶۷ معرفی نسخه
- ۱۶۸ تاریخ نسخه
- ۱۶۹ مشخصات نسخه
- ۱۶۹ زبان رساله
- ۱۶۹ متن رساله

۲۲۹	جعفری، محمد تقی
۲۲۹	جلوه، میرزا ابوالحسن
۲۳۰	جوادی آملی، عبدالله
۲۳۰	جنید نهاوندی، معروف به بغدادی
۲۳۰	جیلانی (گیلانی)، ملا محراب
۲۳۰	حسن زاده آملی، حسن
۲۳۱	حکیم‌الهی سمنانی، ملاعلی
۲۳۱	حلاج، حسین بن منصور
۲۳۲	خَرَقانی، ابوالحسن
۲۳۲	خواجویی، ملا اسماعیل
۱۳۲۲	زنوزی، ملاعبدالله
۲۳۲	سبزواری، حاج ملاهادی
۱۳۳۳	سبزواری، میرزا حسین
۲۳۳	سمنانی، علاء الدوله
۲۳۳	سهروردی، شهاب‌الدین
۲۳۳	شافعی، محمد بن ادريس
۲۳۴	شبللی، ابوبکر
۲۳۴	شعرانی، ابوالحسن
۲۳۴	شیرازی، بابا رکن‌الدین
۲۳۴	صفای اصفهانی، محمد حسین
۲۳۵	طالقانی، ملانظر علی
۲۳۵	طباطبایی، سید محمد حسین
۲۳۵	طوسی، خواجه نصیرالدین
۲۳۵	عصار، سید محمد کاظم
۲۳۶	عین‌القضات همدانی
۲۳۶	غزالی، ابو حامد امام محمد
۲۳۶	فارابی، ابونصر
۲۳۶	فناری، محمد بن حمزه
۲۳۷	فیض کاشانی، ملا محسن
۲۳۷	قزوینی، ابوالحسن
۲۳۷	قشقایی، جهانگیر خان
۲۳۸	قمی، میرزا ابوالقاسم
۲۳۹	قونوی، صدرالدین محمد
۲۳۹	قیصری، داوود

۲۳۹	کاشانی، عبدالرزاق
۲۴۰	کرمانشاهی، میرزا حسن
۲۴۰	لاهیجی (لنگرودی)، محمدجعفر
۲۴۰	مجلسی‌ها، محمدتقی و محمدباقر
۲۴۰	خاتون آبادی، ابوالقاسم
۲۴۰	مروی، محمد حسین
۲۴۱	مشتاق‌علیشاه شیرازی
۲۴۱	میرداماد، محمدباقر
۲۴۱	زراقی، ملا احمد
۲۴۲	نشاط اصفهانی، عبدالوهاب
۲۴۲	نوری، میرزا حسن
۲۴۲	نوری، شیخ عبدالنبی
۲۴۲	نیریزی، میرشهاب‌الدین
۲۴۵	منابع و مآخذ
۲۵۳	نمایه

دیباچه

عابد و زاهد و صوفی همه طفلان ره‌اند مرد اگر هست بجز عالم ربّانی نیست

مکتب فلسفی اصفهان عصر صفوی که با پرورش افغان‌ها و سپس اختلاف‌های داخلی پس از مرگ نادر شاه افشار فرو پاشیده بود، در اواخر سدهٔ دوازدهم قمری به همت اشخاصی چون میرزا محمدتقی الماسی استاد فنون عقلی و شاگردش آقا محمدبیدآبادی (م. ۱۱۹۸ ق.)^۱ و محمدعلی میرزا مظفر (م. ۱۱۹۸ ق.)، استاد فلسفه اشراقی و عرفان، رو به رونق نهاد و رفته رفته با استقرار دودمان قاجار در سال‌های بعد و به همت حکیم ملاعلی نوری در راه رشد و تعالی گام برداشت. حکما و عرفایی که از این مکتب برخاستند، اصفهان را بعنوان یکی از مراکز عمده تدریس و آموزش فلسفه ملاصدرا و عرفان ابن عربی در آوردند، بدان گونه که آوازه آن از مرزهای ایران فراتر رفت.

یکی از پرورش یافتگان حوزه درس ملاعلی نوری در مکتب اصفهان، عارف و حکیم بزرگ، سید رضی لاریجانی بود که اهل فن از او به عنوان استاد بزرگ عرفان نظری و حکمت متعالیه و مدرّس پُرمایه اندیشه‌های صدرایی در دوره قاجار یاد می‌کنند. او از آغاز جوانی در کنار درس و مشق به تهذیب نفس و خودسازی پرداخت و به پرورش معنویات و فضایل انسانی و روحانی در خود همت گماشت و در سیر و سلوک به مدارج عالی و درخشان و جایگاه ویژهٔ پُرارجی در حوزه اصفهان نایل آمد. از همین رو گرچه او خود را همواره «أقلّ سادات، سید رضی» می‌خواند^۲، اما معاصرانش با لقب «عالی جناب» از او یاد کرده^۳ و او را «عالم ربّانی»

۱. م: مرگ

۲. ن. ک: نسخه خطی ۲۶۰۹ع کتابخانه ملی ایران.

۳. ن. ک: نسخه خطی ۳۷۶ مرکز احیای میراث اسلامی.

لطف بسیار، ویرایش علمی این مجموعه را پذیرفتند قدردانی و تشکر کنیم. همچنین شایسته است از مدیریت محترم کتابخانه ملی ملک در تهران و کتابخانه بزرگ آیت‌الله مرعشی نجفی در قم که نسخه‌های خطی مورد نیاز این پژوهش را در اختیار ما قرار دادند، سپاسگزاری نمایم. امید است این نوشته سرآغاز پژوهش‌هایی بیشتر در مورد چهره‌های فلسفی و حکمی گمنام، اما پراج مکتب اصفهان و معاصران اندیشمند سید رضی لاریجانی باشد.

امیرسعید الهی - مجتبی مقدسی

تهران - تیرماه ۱۳۹۸